

Det Kgl. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement
Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Vår dato 15.09.2011
Deres dato
Vår referanse DM 364305
Deres referanse 201101697/MLS

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	
Arkivkode:	704
Dato:	2009 11
Saksnr:	201101697-49

HØRINGSSVAR – NOU 2011: 7 VELFERD OG MIGRASJON

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) har nedenstående uttalelse til høring NOU 2011:7 Velferd og Migrasjon. Uttalelsen er utarbeidet i samarbeid med NHOs landsforeninger:

1. Bedriftenes behov og næringslivets interesser

Næringslivets viktigste bidrag til velferdssamfunnet er verdiskaping. Lønnsomme bedrifter gir økonomisk handlingsrom til å finansiere, reformere og videreutvikle velferdsstaten. Bedriftene har stor nytte av den økte tilgangen på arbeidskraft som arbeidsinnvandring gir. NHO slutter seg til utvalgets påpekning av at

”arbeidsinnvandringen fra EØS har vært gunstig for norsk økonomi, ved at den har gitt høyere sysselsetting og vekst, lavere inflasjon, mindre pressproblemer i arbeidsmarkedet, og dermed styrket offentlige finanser.”

Bedriftenes utgangspunkt er at innvandring er en mulighet til å få tilført arbeidskraft for å sikre verdiskaping i Norge. Utvalgets utgangspunkt er et annet. Det ble satt ned for å beskrive og vurdere nærmere de elementene i den norske velferdsmodellen som påvirker og påvirkes av økende migrasjon. Begge perspektiver er nødvendige å ha med i vurderingene. Bedriftenes fremtidige muligheter for å sikre høy verdiskaping, er avhengig av at vi som samfunn klarer å holde yrkesdeltakelsen på høyt nivå. Derfor er det avgjørende for næringslivet at myndighetene satser på arbeidslinja i velferdspolitikken og fører en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Dette gjelder for arbeidsstyrken generelt og spesielt ved å motvirke at arbeidsinnvandrere faller ut av arbeidsmarkedet og over på ulike trygdeordninger som følge av omstillinger eller endringer i markedet. Redusert samlet yrkesdeltakelse vil ha negative samfunnsøkonomiske konsekvenser. Økte offentlige utgifter vil skape behov for økt skattefinansiering, noe som vil ramme bedriftene. De langsiktige konsekvensene kan dermed bli negative for bedriftene. Derfor er de problemstillingene som tas opp i utvalgets innstilling av betydning for norsk næringsliv.

Innvandrere utgjør i dag rundt 10 prosent av de sysselsatte i norske virksomheter og bidrar til verdiskaping i mange ulike bedrifter og bransjer. Mange bransjer og næringer har et klart behov for arbeidstakere med ulike kvalifikasjoner, både faglærte og ufaglærte.

Det er viktig for samfunnet at arbeidsmarkedet fungerer godt og legger til rette for en best mulig nyttiggjøring av arbeidsstyrken. Dette dreier seg blant annet om fornuftige arbeidstidsordninger og muligheter for å dekke ubalanser i det korte arbeidsmarkedet. Arbeidslinja må videre virke slik at de som går på temporære velferdsordninger får gode arbeidsevnevurderinger og riktige tiltak slik at de kan komme tilbake til et aktivt arbeid. Det er også avgjørende at utdanningssystemet er i stand til å møte næringslivets behov for kompetanse i dag og i fremtiden. Norge er gjennom EØS-avtalen en del av det europeiske arbeidsmarkedet som gir generelt god tilgang på arbeidskraft. Vår samfunnsmodell er blant annet preget av relativt høye minstelønninger, en sammenpresset lønnstruktur og gode sosiale ordninger. Vi erfarer at vår tiltrekningskraft er begrenset når det gjelder rekruttering av personer med høyere utdanning og ekspertkompetanse. Dette er en utfordring for næringslivet så vel som for forskning, utdanning og offentlig sektor for øvrig. I en stadig mer globalisert økonomi med hardere konkurranse om arbeidskraften må Norge også fremstå som et attraktivt land for denne gruppen. Det bør også føres en mer aktiv politikk for å rekruttere og beholde gode utenlandske studenter. Det gjelder blant annet hvordan vi kan legge bedre til rette for at utenlandske studenter som har tatt høyere utdanning i Norge blir i landet og kan tre inn i det norske arbeidslivet, og behovet for å se nærmere på hvordan våre skatteordninger virker.

2. Utviklingstrekk og analyser

Det er godt dokumentert at den norske velferdsstaten i årene fremover står ovenfor store finansieringsutfordringer. Om få år, 2020 i Finansdepartementets siste beregninger, vil statens utgifter vokse raskere enn inntektene. Offentlige finanser må styrkes for at dagens velferdsordninger skal kunne videreføres. Utvidelser eller økt bruk av eksisterende offentlige velferdsordninger vil øke finansieringsutfordringene. To viktige drivkrefter på utgiftsiden er stadig flere eldre med behov for økte ressurser til pensjoner, pleie og omsorg, samt en økende andel av befolkningen på ulike trygdeordninger. I dette bildet er økt kunnskap om og analyser av hvordan økt migrasjon, spesielt innvandring, påvirker den norske velferdsmodellens fremtidige bærekraft, både på inntekts- og utgiftssiden viktig.

Utvalget har levert en god analyse basert på et bredt og solid faktagrunnlag. Analysene viser at det kan være en motsetning mellom typer av innvandring og en bærekraftig velferdsstat. Hovedårsaken er forskjeller mellom innvandreres deltakelse i arbeidsmarkedet og yrkesdeltakelsen i den øvrige befolkningen. Utvalgets analyser viser at alle grupper av innvandrere har lavere yrkesdeltakelse enn majoriteten om det tas hensyn til aldersfordelingen, og at forskjellene er betydelige for noen grupper. Utvalget konkluderer med at

”med mindre innvandrere over tid opprettholder en høyere yrkesdeltakelse enn majoritetsbefolkningen, er det, i lys av kompetansesammensetningen, lite som tyder på at innvandring vil lette de langsiktige statsfinansielle problemene.”

(Side 15 i utvalgets innstilling). Tvert i mot vil en *”videreføring av dagens sysselsettingsnivå blant store deler av innvandrerne, ... medføre en finansiell belastning.”*

(Side 23 i utvalgets innstilling). NHO vil understreke betydningen av å få opp yrkesdeltakelsen blant innvandrergruppene.

3. En migrasjonspolitik for næringsliv og samfunn

En vellykket migrasjonspolitik er en forutsetning for at innvandringen til Norge skal lykkes for samfunnet og for den enkelte; økonomisk, sosialt og politisk.

Hovedutfordringen ligger i integreringspolitikken og i en styrking av arbeidslinjen generelt. Ut fra bakgrunnsbildet, har utvalget valgt ikke å foreslå (eller sett det mulig å foreslå) vesentlige endringer i hovedlinjene for norsk innvandringspolitikk.

Handlingsrommet er betraktelig større når det kommer til velferdsordningene og inkluderingspolitikken. Utvalget mener at ”det er nødvendig å gjøre gradvise tilpasninger i velferdsmodellen i årene som kommer” som følge av økt migrasjon. I forslagene til tiltak legger utvalget i all hovedsak vekt på forslag som forsterker aktiviseringsmekanismene i velferdsordningene for å stimulere til økt arbeidsdeltakelse blant innvandrere. NHO støtter utvalgets understreking av at det må skje endringer i velferdsordningene, gjennom for eksempel at ytelser vrís fra kontantoverføringer til tjenester og tiltak som fremmer arbeidsdeltakelse. Særlig er det grunn til å se på attraktiviteten til de sykdomsrelaterede trygdene.

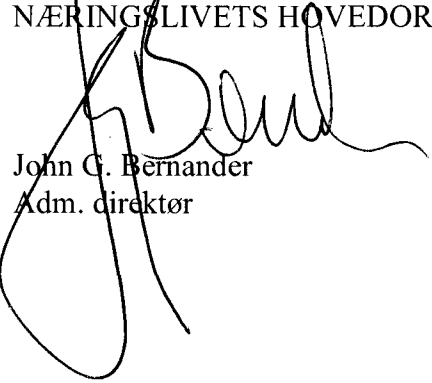
Men det er grunn til å påpeke at utvalgets ”aktiviseringsalternativ” ikke ser ut til å være vesensforskjellig fra ”arbeidslinja” og andre forsøk på å øke sysselsettingen de siste tiår, som ikke har forhindret at andelen utenfor arbeidslivet på offentlige stønadsordninger har økt, og ser ut til å ville fortsette å øke. Velferdspolitikken i Norge er ikke bare knyttet til migrasjon og arbeidsinnvandring. Velferdsstaten er utviklet over tid i takt med de prioriteringer politikerne har gjort og statens finanser har tillatt. Dette er goder som tas for gitt. Når ordningene kommer under press, bør endringer drøftes gjennom en åpen og bred politisk debatt.

Arbeidslivet er den viktigste arena for integrering ved siden av skolen. Høyere innvandringsandel i næringslivet enn i offentlig sektor er et uttrykk for at næringslivet gjør integreringsjobben. Næringslivet både bør og kan stadig forbedre seg når det gjelder integrering. Et eksempel på dette er prosjektet Global Future der talenter av høyt utdannede med flerkulturell bakgrunn og gode norskkunnskaper forsøkes mobilisert til sentrale stillinger, lederstillinger og styreverv i næringslivet. Et annet er KOM-prosjektet der innvandrere får språkopplæring i bedrift.

Regjeringen har varslet en samlet gjennomgang av utredningene fra Velferds- og migrasjonsutvalget og Inkluderingsutvalget. NHO vil komme tilbake til en mer detaljert samlet gjennomgang av tiltaksforslagene fra begge utvalgene i forbindelse med dette.

Vennlig hilsen

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

John C. Bernander
Adm. direktør